

יום העצמאות נראה לנו כחג לאומי כמו שיש לכל אחת מאומות העולם, אך מיד אנו רואים שאין אלה פני הדברים מהעובדה שאם יחול יום העצמאות, ה' באייר, ביום שישי או ביום ראשון - ישנו את התאריך ליום חמישי כדי שלא לפגוע בקדושת השבת, דבר שלא יעלה על הדעת בימי עצמאות של אומות אחרות, שהוא יום שלא ניתן להזיזו משום סיבה שבעולם.

הנה אנו רואים שיום חג לאומי משנים אותו בגלל ערך יותר גבוה והוא קדושת השבת שנקבעה על ידי הקב"ה. כך גם הצבא של עם ישראל - צה"ל, גם שם זה איננו מקרי. אמר לי אחד מגדולי המקובלים, הרב לוי נחמני זצ"ל, כי צה"ל הוא ראשי תיבות של "צבא השמים לך משתחווים". יש לצבא של עם ישראל תפקיד אלוקי, לא רק לשמור ולהגן כמו כל צבא בעולם, אלא יש לו שליחות אלוקית, לשמור על ארץ הקודש, על עם הקודש ועל המקומות המקודשים ועל קדשי ישראל. דרך צבא זה יתקיים הציווי של "מחה תמחה את זכר עמלק", סילוק הרשעה מן הארץ יאפשר להופיע את הקדושה ואת בניין המקדש. בשמו של הצבא, צה"ל, ישנן גם סופי תיבות של "הריעו לה' כל הארץ", ללמדנו כי אין כמוהו צבא מוסרי, המקדם את ערכי הנצח בעולם.

יום העצמאות של ארץ ישראל הוא בעל ערך גדול וחשוב, כפי שמגדיר מרן הרב קוק זצ"ל את ארץ ישראל ש"היא יסוד כסא ה' בעולם וכל חפצה הוא שיהיה ה' אחד ושמו אחד", וביום שבו התייסדה הוא יום חג.

יש ערך גדול לארץ ישראל בכך שגם הגיאוגרפיה שלה שולחת מסרים חינוכיים, למשל: במדרש "ילקוט שמעוני" מביא שיום אחד פנה ים המלח בטענה לפני הקב"ה: בארץ ישראל ישנם שני מאגרי מים גדולים, הכנרת וים המלח, ושניהם מקבלים את מימיהם מהירדן, הנקרא כך כי הוא יורד מפסגות החרמון עד הכנרת, ומשם יורד עד המקום הנמוך בעולם שהוא ים המלח. מדוע ישנו הבדל תהומי ביניהם, בשעה שמימיה של הכנרת מתוקים, הרי מימיו שלו מלוחים?

אמר לו הקב"ה: ההבדל ביניכם הוא שהכנרת אומנם מקבלת אך היא גם נותנת, ואילו ים המלח רק מקבל, על כן מימיו מלוחים.

הלקח הנלמד מעובדה זו שהנותן והגומל חסד לאחרים גורם לכך שהוא ממתק את חייו ונותן להם משמעות וערך.

אנו מוצאים בתורה על חגי ישראל שישנם כידוע ג' רגלים וכנגדם ישנם ג' חגים מדרבנן: חג החנוכה, חג הפורים ועוד חג.

חג החנוכה שואב את כוחו מחג הסוכות, הן באורכו של החג, שמונה ימים והן בכך שנקבעו שמונת ימי החנוכה כתשלומין לחג האחרון שלא יכלו להקריב קרבנות והוא חג הסוכות. חג הפורים שואב את כוחו מחג השבועות שנאמר בו "הדור קיבלוה בימי אחשוורוש". קבלת התורה שהייתה בחג השבועות בהר סיני הייתה בכפיה - "כפה עליהם הר כגיגית", ובפורים הושלמה קבלת התורה שהייתה ברצון.

לפי זה חג העצמאות הוא כנגד חג הפסח, בשניהם מדובר על גאולה ניסית, גאולה לאחר הרבה שנות גלות. גאולה פיזית של יציאה מגלות שיש אחריהם עוד מאמצים מרובים לחזק את הגאולה הרוחנית.

ישנה עוד ראייה לקשר ביניהם והוא סדר אתב"ש הידוע, שבו לכל אחד מימי הפסח ישנו אירוע או חג המקביל לו: כנגד יום א' של פסח ישנו תשעה באב, כנגד יום ב' של פסח ישנו חג השבועות וכן הלאה, ורק כאשר נקבע יום העצמאות נמצא בן זוג ליום השביעי של פסח וביום שבו יחול ז' של פסח יחול יום העצמאות.

לא בכדי מלחמת השחרור נקראת גם "מלחמת הקוממיות", שהרי המילה קוממיות כוללת "שתי קומות", ואכן ביום העצמאות הוקמה ונתייסדה הקומה הראשונה הצמודה לארץ, לחומר. על גבה נמשך בנין הקומה השנייה, הקומה הרוחנית, שאנו רואים בעינינו את ההתקדמות הרבה בתחום הרוחני והתורני.

סדר גידולה של האומה מקביל לסדר גידולו של האדם. בתחילת גידולו כשהוא תינוק בודקים ושוקלים אותו מדי פעם כדי לבדוק כמה הוא עולה במשקל. הדבר החשוב בשלב הזה הוא גידולו החומרי, הגופני, והדאגה מפני מחלות הילדות. רק מאוחר יותר מתחילים ללמדו קריאת שמע וברכות, ויותר מאוחר, "כבר שית כבר שבע", מלמדים אותו לקרוא ומלמדים אותו תורה. בגיל שלוש עשרה הוא נכנס לעול המצוות.

כך בגידולה של האומה. בתחילה "בוניים בחול", הבניין הכלכלי, הצבאי, הטכנולוגי וכו'. תוך כדי כך עוברים כמה "מחלות ילדות", כל מיני משברים וסיבוכים. רק אחר כך מתחיל הגידול הרוחני של הקדושה.

על כל אלה יש להודות לקב"ה ולומר הלל, על כל הניסים שעשה ועושה לנו. וכמו שאצל התינוק שמחים בהולדתו ומברכים שהחינו, למרות שידעים שצריכים בשבילו הרבה סבלנות והרבה הוצאות והרבה אכזבות, כך שומה עלינו להודות ולהלל מתוך ידיעה שהתוצאה המובטחת עולה על הכל.

כשעוסקים בעניין הגאולה אנו רואים לכאורה סתירה בין הפסוקים. מצד אחד נאמר בתהילים (כב, א) "לְמַנְצֶחַךְ עַל אֵילַת הַשָּׁחַר", ונאמר בירושלמי בברכות שנמשלה גאולתם של ישראל לאיילת השחר - מה איילת השחר קימעא קימעא, כך גאולתם של ישראל קימעא קימעא. זאת אומרת שהגאולה נבנית שלבים על גבי שלבים או בלשון החלוצים "עוד דונם ועוד עז".

מאידיך, נאמר בנביא (מלאכי ג, א): "וּפְתָאֵם יָבֹא אֶל הַיְכָלוֹ הָאֲדֹנָי", כלומר הגאולה תהיה בפתאומיות בבת אחת.

עונה הרב חרל"פ זצ"ל, תלמידו של הרב קוק זצ"ל: הגאולה הפיזית אכן תתקדם בקצב של "קימעא קימעא", אך הגאולה הרוחנית תופיע בפתאומיות, שהרי מדובר על האדון, הוא הקב"ה, ואחרי הופעתו ודאי שכולם יקבלו את עול מלכותו והגאולה תגיע לשלמותה. אנו רואים שתהליך הגאולה בנוי על פי סדר אלוקי, וכך מסביר המהר"ל בספרו גבורת ה' מדוע "ליל הסדר" נקרא כך? כל דבר בעולם בנוי על פי סדר וארגון, וודאי שדבר כל כך מרכזי כמו גאולה בנוי על פי סדר. כך גם גאולת העתיד בנויה על פי סדר. הסדר הוא סדר אלוקי ולא תמיד אנחנו מבינים אותו. רק בימות המשיח נבין אותו.

על פי הנאמר בנביא (ישעיהו נב, ח): "כִּי עֵינַי בְּעֵינַי יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן", ישנה העין האלוקית הרואה לטווח ארוך ומקיף, וישנה העין האנושית הקטנה והמצומצמת. בימות המשיח נתחיל להבין את הראיה האלוקית הרחבה והמקיפה, כפי שגם מסביר מרן "החפץ חיים" בעניין התגלות יוסף לאחיו, רק אז הבינו את כל הסיבוכים שליוו אותם לאורך כל המפגשים המוזרים עם יוסף. כך כאשר יבוא המשיח נבין את כל האירועים וכל התמיהות והשאלות יתיישבו.

העצמאות מתבטאת גם על ידי קיבוץ הגלויות מכל קצוות תבל. עצם הגלות הארוכה יכולה לגרום למחשבה ולהנחה כי היות ועם ישראל היה יותר זמן בגלות מאשר מרוכז בארץ ישראל, אולי זהו הטבע של עם ישראל, להיות בגלות ומשם להפיץ את שם ה' ואמונה בו. אומר המהר"ל (נצח ישראל, ח) שהטבע של עם ישראל הוא להיות בארץ ישראל וכמו שבעולם החומר ישנם חוקים הרי גם בעולם הרוח ישנם חוקים. חוק יסודי הוא שמקומו של עם ישראל הוא בארץ ישראל, חוק בל יעבור. אם רואים את עם ישראל בגלות הרי כידוע נאמר כי "מפני חטאינו גלינו מארצנו", וכשהחטא גדול יותר - הגלות ארוכה יותר.

אך כאשר יגמר זמן העונש, עם ישראל יחזור לארצו ויבנה אותה מחדש. משל למה הדבר דומה? לתפוח המתרומם באויר ועולה ועולה. אין בכך הוכחה שיש שינוי בחוק המשיכה, אלא כנראה הכח הדוחף הוא חזק מאד. אך כשהוא יגמר - התפוח יפול ארצה. כך כאשר תגמר ותושלם גזירת הגלות - עם ישראל יחזור לארצו.

על תהליך קיבוץ הגלויות מסרו לנו חז"ל (חולין ס"ג) סימן, על פי הפסוק בנביא (זכריה י, ח): "אֶשְׂרְקָה לָהֶם וְאֶקְבְּצֵם". ישנו עוף שנקרא "שרקר" והוא שורק. כאשר יעמוד אותו עוף על הארץ ללא חציצה וישרוק - הרי זה מסימני הגאולה ואז יבוא המשיח. שואל על כך הרב קוק זצ"ל מדוע סימן הגאולה והמשיח מגיע דווקא מעוף טמא? ואומר כי יש בזה רמז שהראשונים שיתעוררו לעניין בנין הארץ יבואו דווקא ממחנה של עוזבי תורה ומצוות, שאין בהם קדושה וטהרה, "אינשי דלא מעלי", להראות וללמד כי זוהי התעוררות טבעית ספונטנית שלא נובעת מכח התפילה "ותחזינה עינינו בשובך לציון", ולא מכח הרצון לקיים את המצוות התלויות בארץ.

חג העצמאות ויום ירושלים חלים בחודש אייר, חודש שיש בו סגולה לרפואה על פי הפסוק "אני ה' רופאך" - ראשי התיבות שלו הם "אייר". אך אפשר לומר עוד סיבה, היות ובחודש זה עם ישראל נרפא ממחלת הגלות, ומתוך שהוא מסוגל לרפואת הכלל הרי שיכול להועיל גם לרפואת הפרט.

חודש אייר הוא השלישי ברצף של שלשה חודשי הצלה וגאולה: אדר - גאולת עם ישראל מגזרת המן, ניסן - גאולת עם ישראל מגלות מצרים, ואייר - חודש של "האתחלתא דגאולה".

אם נשים לב נבחין כי לחודשים אלו מזלות של בעלי חיים כשרים: דגים, טלה ושור. סדר הופעתם הוא בגדר "מוסיף והולך": אחרי הדגים בא הטלה הגדול יותר, ואחר כך בא השור שהוא עוד יותר גדול. באים ללמדנו כי גאולת ישראל בימות המשיח והניסים הנלווים אליו הם הגדולים ביותר, וכפי שמסביר המהר"ל על הפסוק בנביא (ירמיהו טז, יד-טו): "וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד חַי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. כִּי אִם חַי ה' אֲשֶׁר הִעֲלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹן וּמִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדְיָחָם שָׁמָּה". הניסים הגדולים של יציאת מצרים יהיו קטנים וחיוורים לעומת הניסים הגדולים שהקב"ה יעשה בזמן גאולת המשיח, על כן נאמר במגילת תענית שכל החגים עתידים להתבטל חוץ מחנוכה ופורים. "על ניסוך שבכל יום עמנו", אנו חייבים להודות ולהלל לקב"ה ואילו פינו מלא שירה אין אנחנו מספיקין להודות לה'.